

Het Openbaar Ministerie als spelverdeler in de afhandeling van dossiers “Milieu en/of ruimtelijke ordening”

Pascal Geerkens
parket West-Vlaanderen

15.04.2016

INHOUD

- Handhavingsketen
- Taken OM
- Organisatie van het OM in het nieuwe gerechtelijk landschap
- Sorteernota
- Huidige stand van zaken: cijfers 2015
- Uitbreiding sorteernota?
- Afhandelingsmogelijkheden OM – rechter
- Meerwaarde OM
- Besluit

HANDHAVINGSKETEN

- Preventief
informatieverlening, ...
- Proactief
controles, acties, programma's, ...
- Reactief
 - zachte aanpak:
aanmaning, remediëring
 - harde aanpak:
sanctionering, opgelegd rechtsherstel

Reactief

- Bestuurlijke of strafrechtelijke sanctienering
- Strafrechtelijk, burgerrechtelijk of bestuurlijk opgelegd rechtsherstel
- Uitvoering sanctienering en rechtsherstel!

Taken OM

- Leiding over opsporing
- Vervolging
- Tenuitvoerlegging

- **Art.151 Grondwet:** “...Het openbaar ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging onverminderd het recht van de bevoegde minister om de vervolging te bevelen en om de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, vast te leggen...”
- **Art. 23 Grondwet:** “Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.... Die rechten omvatten ... het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu...”
- **Richtlijn 2008/99/EG:** “...De lidstaten zorgen ervoor dat de volgende handelingen strafbaar worden gesteld als zij wederrechtelijk en opzettelijk of ten minste uit grove nalatigheid worden begaan...”

- **Advies afdeling wetgeving raad van state :**
“...wordt aan het openbaar ministerie de bevoegdheid ontnomen om te oordelen over het al dan niet instellen van de strafvordering en dit zonder enige controle van zijnentwege...Het optreden van openbaar ministerie kan als een waarborg worden beschouwd nu het openbaar ministerie volgens art. 151... grondwet onafhankelijk is in de individuele opsporing als vervolging. Ambtenaren daarentegen... bezitten... niet dezelfde graad van onafhankelijkheid...ter overweging meegegeven een systeem in te voeren waarbij ...ambtenaren een administratieve geldboete kunnen opleggen, maar enkel nadat het openbaar ministerie de kans heeft gekregen om binnen een bepaalde termijn te beslissen...strafrechtelijk te vervolgen

- **Art.28 ter Sv:** “...De procureur des Konings heeft een algemene opsporingsplicht en een algemeen opsporingsrecht... De officieren en agenten van gerechtelijke politie die op eigen initiatief handelen, lichten de procureur des Konings in over de gevoerde opsporingen binnen de termijn en op de wijze die deze bij richtlijn vastlegt.... De procureur des Konings heeft het recht de politiediensten..., en alle andere officieren van gerechtelijke politie te vorderen om...alle voor het opsporingsonderzoek noodzakelijke handelingen van gerechtelijke politie te doen volbrengen.... De procureur des Konings en de arbeidsauditeur, hebben...een vorderingsrecht ten aanzien van de inspectiediensten bedoeld in... van het Sociaal Strafwetboek.

- **Art.28 quater Sv:** “...oordeelt de procureur des Konings over de opportuniteit van de vervolging. Hij geeft de reden aan van de beslissingen van seponering die hij terzake neemt....De opsporingsplicht en het opsporingsrecht van de procureur des Konings blijven bestaan nadat de strafvordering is ingesteld. Deze plicht en dit recht houden evenwel op te bestaan voor de feiten die bij de onderzoeksrechter zijn aangebracht voor zover het opsporingsonderzoek zijn prerogatieven bewust zou aantasten...

En nu de 'oude' Romeinen...

- **Ultimum remedium**
strafrecht is het uiterste redmiddel
- **De minimis non curat praetor**
de rechter houdt zich niet bezig met triviale zaken

Nieuw gerechtelijk landschap

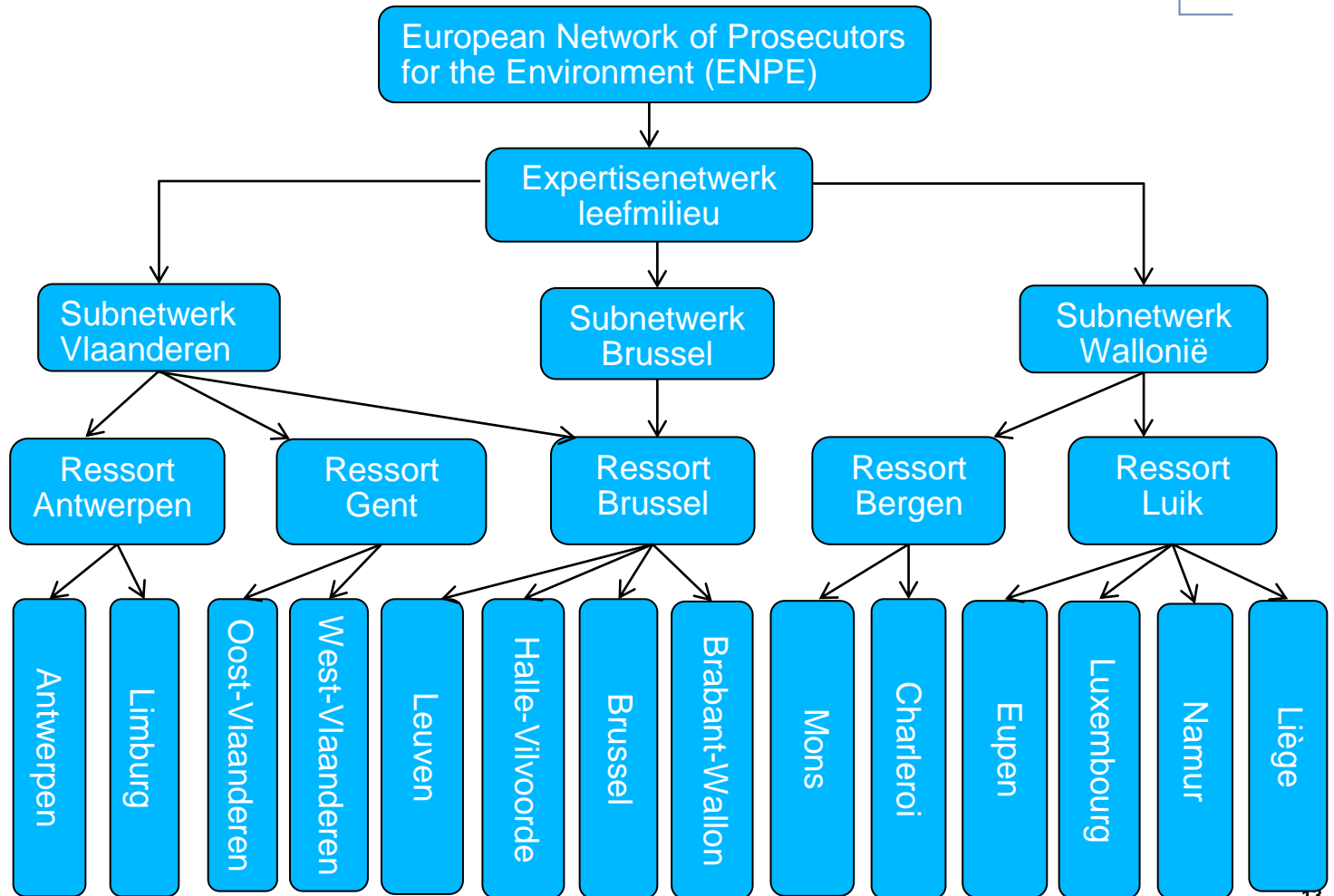

Nieuw gerechtelijk landschap

- 12 arrondissementen i.p.v. 27
- 14 parketten i.p.v. 27
(Halle-Vilvoorde, Charleroi-Mons)
- 13 rechtbanken met 27 afdelingen
(Brussel NL - FR)
- vroegere arrondissementen worden afdelingen
- Ook federale politie: AIK, FGP, CSD, CID!

Overleg binnen OM

Zaakverdelingsreglement

- Mogelijkheid tot specialisatie
- Exclusieve behandeling door 1 afdeling binnen arrondissement
- Voorstel voorzitter na advies via KB
- Enkel voor bepaalde materies o.m. stedenbouw en milieu
- Voorlopig in Vlaams gewest enkel in arr. Antwerpen voor milieu/stedenbouw
- Begrippen in te vullen door rechtbank

Sorteernota in Milieuzaken

- Sorteernota
 - richtlijn 3 procureurs-generaal
 - wat wordt behandeld door OM?
 - wat stuurt het OM door naar AMMC?
- Doel: concentreren op meest ernstige dossiers
- Instroombeleid
 - VPV
 - GAS: kleine vormen van openbare overlast
 - rechtstreeks versturen aan AMMC?

GAS

- kleine vormen van openbare overlast
- afwijking van milieumisdrijven emissie en achterlaten afval
- GEEN gemengde inbreuk <-> nachtlawaai
- bevoegdheid gemeenteraad
- OM niet bevoegd: depenalisatie
- rechterlijke toetsing
- afvalverbranding? allesbrander?
- hinder niet ingedeelde inrichting?

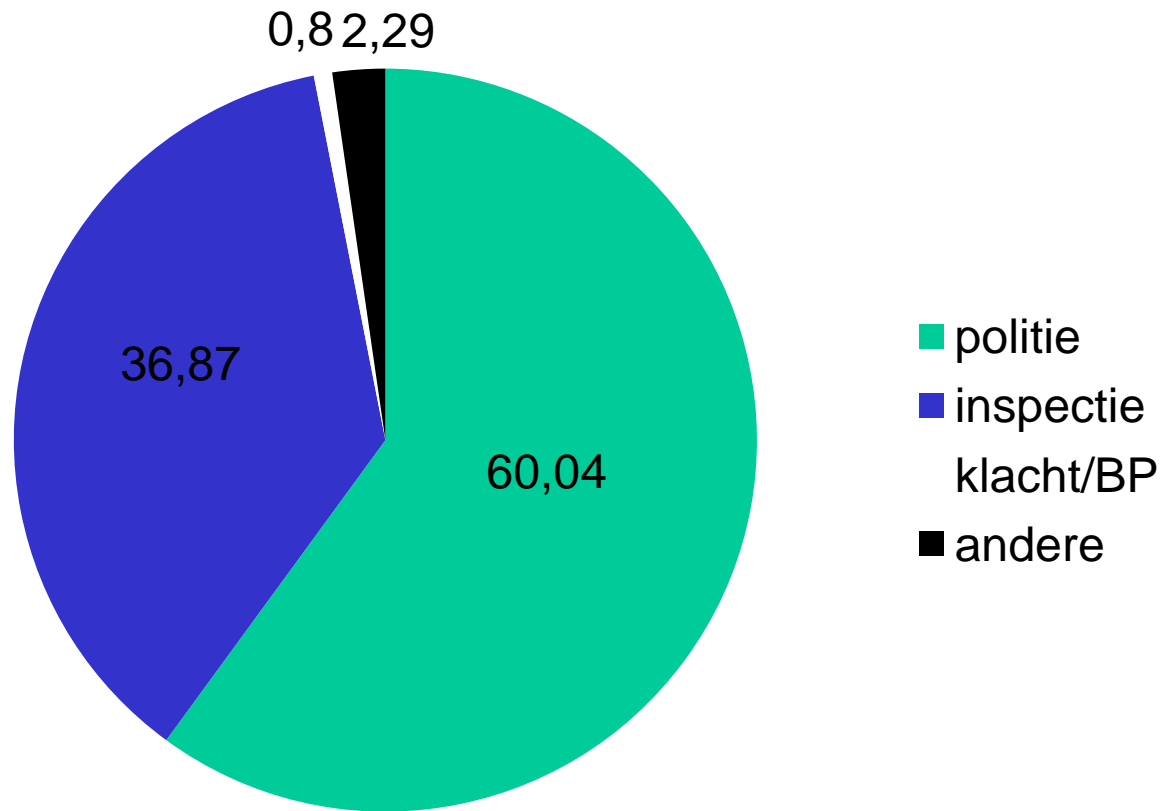
Sorteernota: niet aan AMMC

- Geldboete niet mogelijk/aangewezen
- Geen vergunning en geen (begin) regularisatie
- Gevaarlijk/hoeveelheid afval zonder (begin) sanering
- Betekenisvolle schade aan natuurelementen zonder (begin) regularisatie/sanering
- Systematische ernstige hinder
- Gericht op winstbejag: vermogensvoordelen
- Samenloop andere misdrijven
- Handhavingsprogramma's

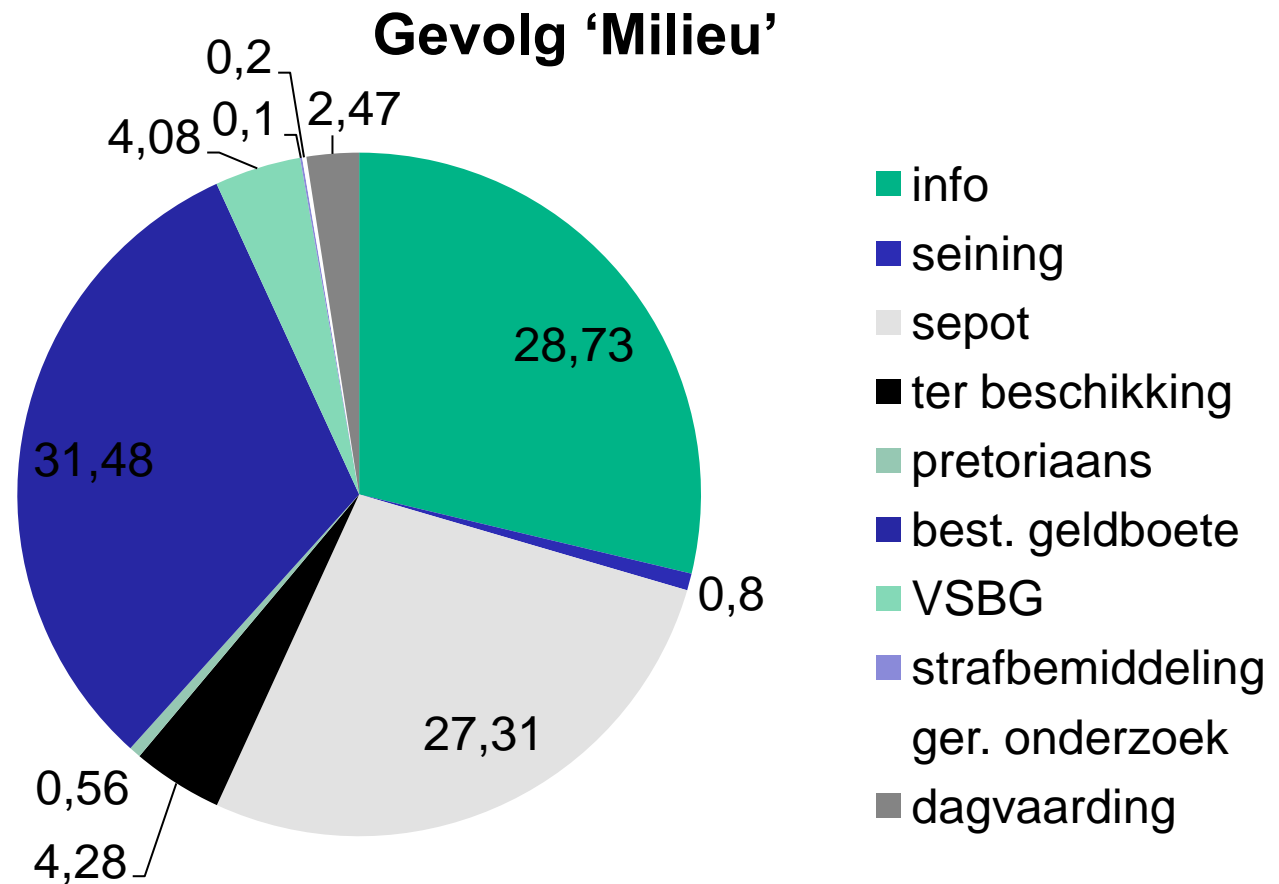
Huidige stand van zaken: cijfermatig 2015

PV per verbaliserende overheid 'Milieu'

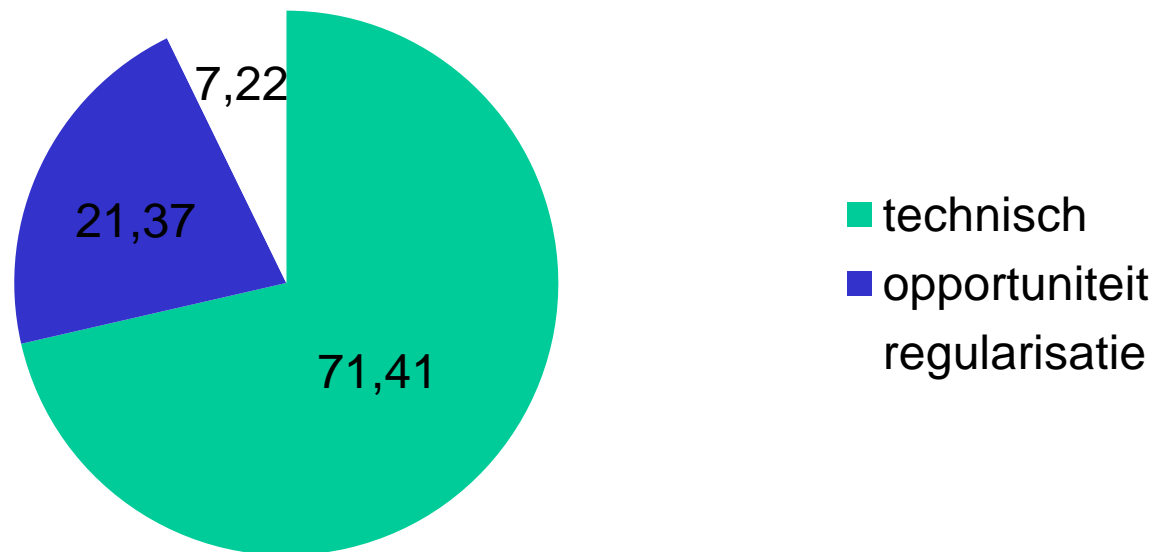
Huidige stand van zaken: cijfermatig 2015

Huidige stand van zaken: cijfermatig 2015

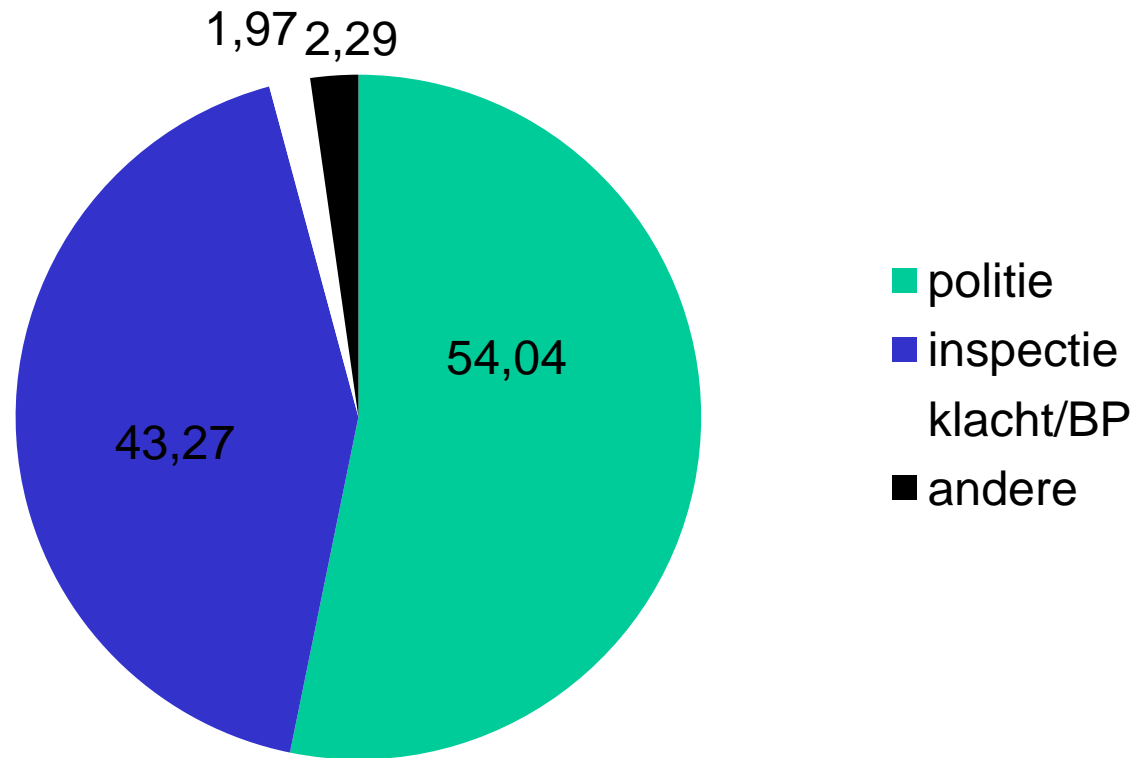
Sepot 'Milieu'

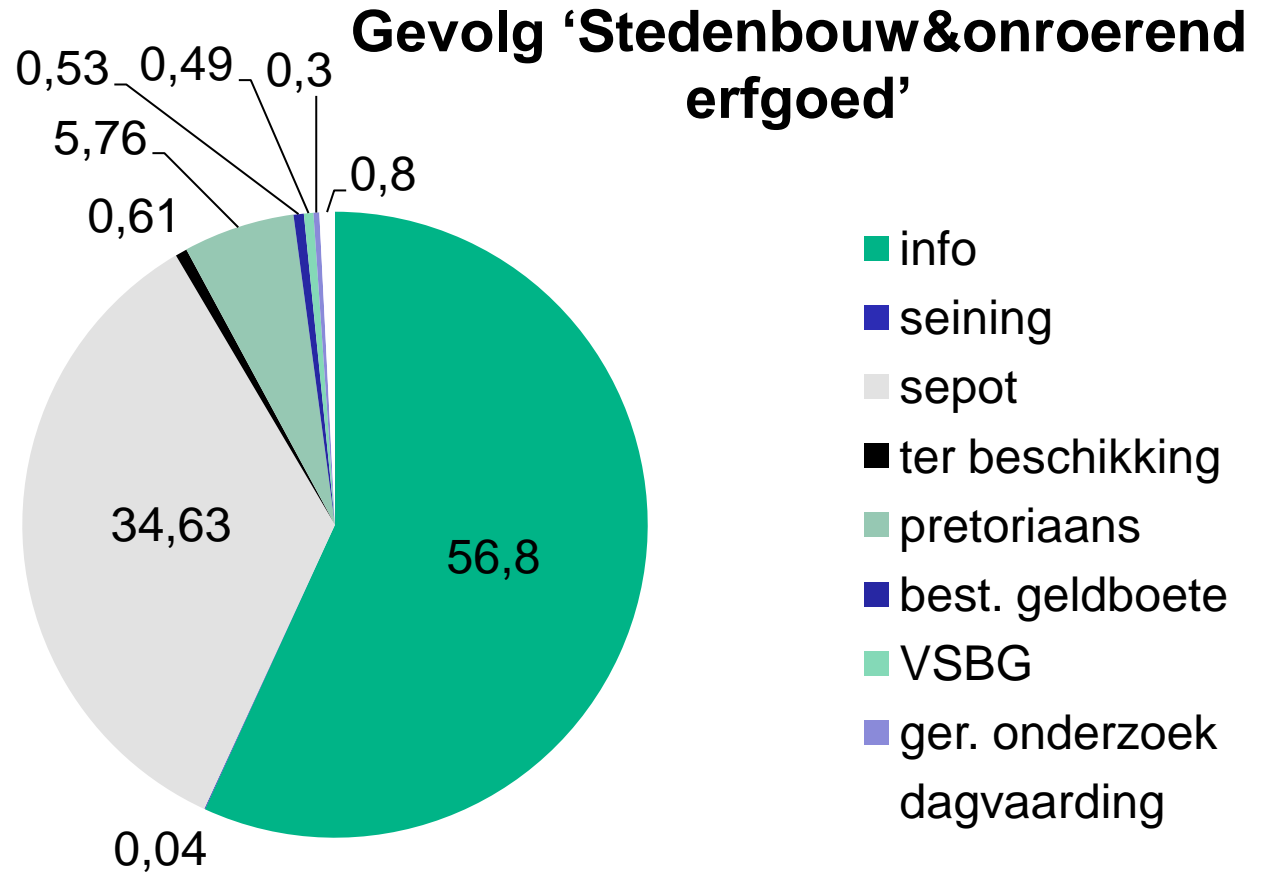
Huidige stand van zaken: cijfermatig 2015

PV per verbaliserende overheid 'Stedenbouw&Onroerend erfgoed'

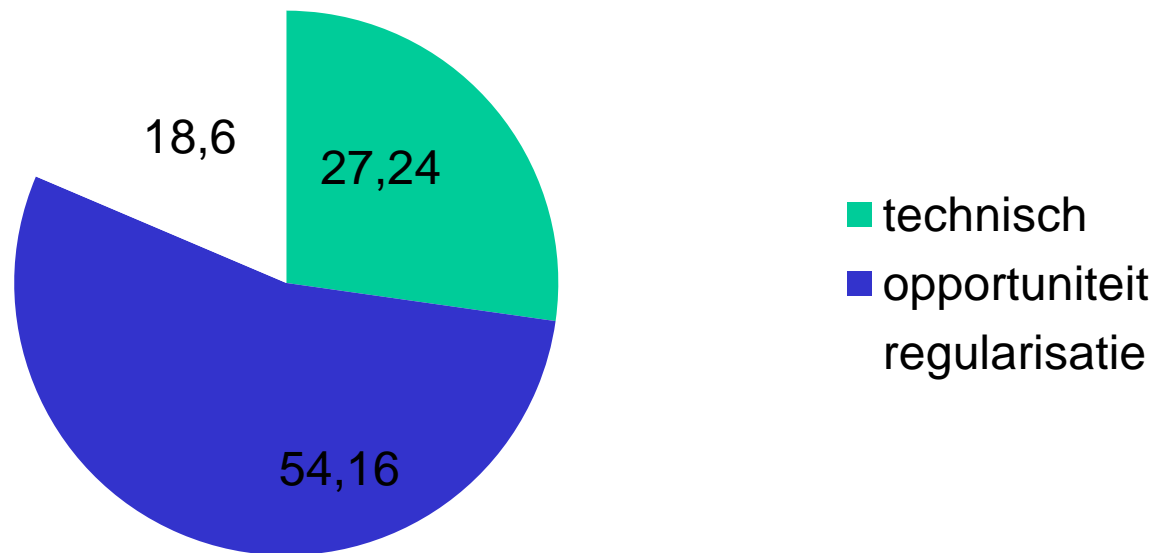
Huidige stand van zaken: cijfermatig 2015

Huidige stand van zaken: cijfermatig 2015

Sepot 'Stedenbouw&onroerend erfgoed'

Sorteernota: uitbreiden?

- “Omgevingsrecht”:
 - Vlaamse codes ruimtelijke ordening (VCRO)
 - Vlaamse Wooncode (VWC)
 - Decreet Onroerend Erfgoed (DOE)
- Inwerkingtreding handhaving omgevingsvergunning: VCRO
- Inwerkingtreding Decreet omgevingsvergunning: 23.02.2017

Vergelijking met DABM

	VCRO	VWC	DOE
strafrechtelijk	ja	ja	ja
burgerrechtelijk	ja	ja	Ja
Alternatieve bestuurlijke geldboete (ABG)	ja beperkt	ja beperkt	ja beperkt
Exclusieve bestuurlijke geldboete (EBG)	ja beperkt	nee	ja beperkt
Bestuurlijke maatregelen	ja	ja	ja

Verschillen VCRO en DOE: ABG en EBG

	VCRO	DOE
ABG	Binnen 180 dagen + 180 -> verval ABG	Binnen 180 dagen + 180 -> verval strafvordering 1. Doorbreken stakingsbevel 2. Illegaal gebruik detectoren
EBG	1. Instandhouding 2. Informatieverplichtingen 3. Meldingsakte 4. Zonder controle architect 5. Stedenbouwkundige voorschriften niet in lijst via gemeentelijke verordening 6. Gedoog door eigenaar	1. Informatieverplichtingen 2. Archeologienota 3. Melding aanvang archeologisch vooronderzoek of opvraging 4. Kennisgeving voorlopige bescherming archeologische site 5. Plicht melden archeologische vondst

Verskil strafmaat: DABM, VCRO, VWC en DOE

	strafmaat
DABM	“catch all-strafbaarstelling” - meerdere strafmaten 1 maand - 2 jaar en/of €100 - €250.000
VCRO	Geen “catch all-strafbaarstelling” – 1 strafmaat 8 dagen - 5 jaar en/of €26 - €400.000
DOE	Geen “catch all-strafbaarstelling” – 1 strafmaat 8 dagen - 5 jaar en/of €26 - €400.000
VWC	Geen “catch all-strafbaarstelling” – 3 strafmaten 6 maanden - 3 jaar en/of €500 - €25.000 8 dagen - 3 maanden of 46u - 250u of €26 - €500 8 dagen - 1 jaar of 46u - 250u of €1.000 - €5.000

En dierenwelzijn?

Living apart together?

- Dienst dierenwelzijn onder departement LNE
- Wet dierenwelzijn niet onder DABM
- Meerdere strafbaarstellingen
- Relatief 'lage' strafmaat:
 - 'Mishandeling':
1 maand tot 6 maand en/of €52 tot €2.000
 - 'Andere inbreuken':
1 maand tot 3 maand en/of €52 tot €2.000
 - 'Catch all': €52 tot €500
- Geen EBG
- Wel ABG maar niet via Pdk wel bij niet betaling
- Bestuurlijke maatregelen: beslag en bestemming
- Diereninspecteurs expliciet bevoegd voor verhoor

En federaal?

	ABG	EBG	Straf.	Burg.	Best. Ma.
Natuurwet	ja (pdK 3m)	nee	ja	nee	nee
CITES-wet	ja (pdK 3m)	nee	ja	nee	ja
Wet mariene milieu	nee	nee	ja	ja	ja
Marpolwet	nee	nee	ja	nee	ja
Wet productnormen	ja (pdK 3 m)	nee	ja	nee	ja
Wet ioniserende stralingen	ja (pdK 6 m)	nee	ja	nee	ja

Afhandelingsmogelijkheden OM

- (V)VSBG (transactie)
- Voorafgaande erkenning schuld (guilty plea)
- Bemiddeling in strafzaken
- Herstelbemiddeling
- Praetoriaanse probatie
- Stakingsvordering
- Vordering onderzoeksrechter
- Dagvaarding

Afhandelingsmogelijkheden rechter

- geldboetes - gevangenisstraffen
- opschorting - uitstel - probatie
- werkstraf - straf onder elektronisch toezicht - probatiestraf
- bijzondere verbeurdverklaring
- ontzetting – terbeschikkingstelling SURB
- herstellvordering - dwangsom
- teruggave
- schadevergoeding
- kosten
- rechtspersonen: ontbinding, verbod, sluiting en bekendmaking

Bijzondere verbeurdverklaring

- Voorwerp of bestemd/gediend misdrijf te plegen
 - > verplicht – eigendomsvereiste
- Product van het misdrijf
 - verplicht - geen eigendomsvereiste
- Vermogensvoordelen:
rechtstreeks, vervanging of inkomsten uit belegde voordelen
 - raming – bruto
 - facultatief – geen eigendomsvereiste
 - matigingsbevoegdheid rechter
- Niet meer met uitstel
- Onroerend goed: enkel
 - > prostitutie, mensenhandel/smokkel, huisjesmelkerij
- Bij equivalent: vermogensvoordeel niet meer in vermogen
 - > via gelden op bankrekeningen of onroerende goederen

Meerwaarde OM

- Buitgerichte aanpak
- Multidisciplinaire aanpak
- Helicopterzicht
- Georganiseerd karakter in kaart brengen: nationaal - internationaal

Besluit

- Bestuurlijke handhaving maakt effectief strafrechtelijk beleid mogelijk
- Voorkeur systeem 180+180 en niet 3 maanden
- De strafmaten zijn niet op elkaar afgestemd
-> omgevingsvergunning